

11^è FESTIVAL DE PASQUA DE CERVERA

MÚSICA CLÀSSICA CATALANA

LOCUS DESPERATUS

DULCIS RESONABAT SONUS

La música eclesiàstica a la capella reial de Martí l'Humà

Divendres, 02 d'abril de 2021 a les 11.30 h / 13.00 h

Església de Sant Domènec

Anaïs Oliveras, soprano
Irene Mas, soprano
Meritxell Genís, mitja viola
Oriol Casadevall, viola i llaut

PROGRAMA

Kyrie, Rex immense; Dulcis potens

Anònim. Barcelona: Biblioteca de Catalunya 971 (olim 946), fol. 9v-10 (3/2)

Inperayntz de la ciutat; Verges ses pas misericordiosa

Motet anònim. Montserrat: Biblioteca del Monestir 1 (Llibre Vermell), fol. 25v-26 (3/2)

Degentis vita; Cum vix artidici

Anònim. Barcelona: Biblioteca de Catalunya 971 (olim 946), fol. 8v-9 (3/2)

Mariam matrem

Virelai anònim. Montserrat: Biblioteca del Monestir 1 (Llibre Vermell), fol. 25 (3/1)

Agnus Dei

Anònim. Barcelona: Biblioteca de Catalunya 971 (olim 946), fol. 7v-8 (4/3)

D'ençà de 1379, l'encara primogènit Infant Joan comptava amb una capella de música pròpia per on hi passaren els millors ministrers i xantres del moment, destinats a interpretar, a banda dels cants de missa, motets, rondós, balades i virolais.

Sembla ser que els xantres, i en especial aquells que estaven al servei del Papa, eren els millors compositors de l'època, *car ells saben d'aço, e com sia fet*.

El frare Steve de Sort, xantre i *bon sonador d'orguens e hom religios e de bona condició*, entra al servei de Joan I d'Aragó al 1395, provinent de l'entorn d'Avinyó per recomanació del seu ambaixador a la cort papal. El 1396, amb la mort del rei Joan, el xantre passa al servei del nou monarca Martí l'Humà, on formarà part de la millor plantilla de xantres que mai havia conegut el regne. Steve de Sort és autor del *Credo* de la famosa *Missa de Barcelona* (Manuscrit M971 de la Biblioteca de Catalunya), una de les obres més notables de la polifonia religiosa del segle XIV.

Ens endinsem doncs, en el repertori polifònic religiós que ressonava a l'entorn de les capelles dels darrers monarques de la dinastia reial catalana. El repertori polifònic ordinari de la missa del s. XIV i inicis del XV conservat als territoris de la corona catalana es troba en 12 manuscrits. En general, es tracta d'obres a tres veus i tenen una estreta relació amb l'estil musical que es practicava al voltant de la cort papal avinyonesa.

Podem datar aquesta influència entorn l'any 1353, quan quatre xantres d'Avinyó es desplaçaren a la cort catalana per entrar al servei de les seves capelles. Amb l'impuls de Joan I, el nou estil musical es comença a practicar a les esglésies i monestirs de la Corona, no sense certa resistència, tal i com ho demostren les reticències expressades per Francesc Eiximenis a la seva obra, *Primer del Crestià*.

"Música en especial se deu saber per persones eclesiàstiques e més la pràctica, e ço qui s'usa contínuament en lo ofici eclesiàstich, que no per saber la speculativa, ne per saber cants trencats, ne dissolts qui apparen més cants de gloriarts e de taverners, que no cants divinals, e qui provoquen les gents més a scarnir que a devoció prospectiva..."

El 2012, després d'haver coincidit en altres projectes de música medieval, Oriol Casadevall, Pepe Luna i Meritxell Genís engeguen l'*ensemble* de música medieval **Locus Desperatus**. El nom està inspirat en un terme codicològic, la ciència que estudia els manuscrits, i fa referència a un passatge sense esperança, un passatge desconegut per el lector.

Amb aquest desig d'explorar espais sonors desconeguts pel gran públic, un dels objectius de **Locus Desperatus** és apropar l'espectador a la cultura i la societat medieval per mitjà dels diferents estils i repertoris de l'extens patrimoni musical de l'Edat Mitjana. És amb aquesta voluntat que sovint proposa un format de concert diferent, interdisciplinari, ja sigui incorporant altres disciplines artístiques com la dansa o la literatura, o disciplines més teòriques, com conferències d'historiadors o historiadors de l'art.

A **"Art i poder a la Cort de Joan I d'Empúries"**, el grup comptava amb la col·laboració del Dr. Josep Ma Gironella Doctor en història medieval, especialment del s.XIV; a **"Selvaggia fera"**, amb el rapsode Joan Massotkleiner, recitant textos del bestiar poètic ZOO del poeta empordanès Carles Fages de Climent; i a **"Dolcemente m'abbracciava"**, amb la poetissa Rosa Pou i la ballarina i coreògrafa de dansa contemporània Èlia Genís, on proposaven una història d'enamorament, amor i desamor, fusionant la dansa contemporània amb textos amorosos de Carles Fages de Climent i peces italianes del s.XIV que amaguen el nom de la dona a qui van dedicades en forma de *senhal*.

Locus Desperatus compta regularment amb la col·laboració de les cantants Anaïs Oliveras i Irene Mas, així com Marta Garcia Cadena i el tenor Aniol Botines. També ha comptat amb la col·laboració de la mezzo Eulàlia Fantova, la soprano Fernanda Rojo i el tenor Thiago Vaz, i la d'altres músics, com l'arpista Louis Capeille o l'organista Daniel Buxeda, segons les exigències del repertori.

Locus Desperatus està especialitzat en repertori medieval, especialment en la polifonia de l'*ars nova* i el *trecento italià* (s. XIV i primera meitat del s.XV), sense renunciar als repertoris de la monodia profana de l'ars antiqua (del segle XI al XIII), l'*ars Subtilior* i la *polifonia francoflamenca* del segle XV.

Al mateix temps, el grup ofereix altres activitats relacionades amb la difusió de la música medieval, com són: activitats pedagògiques destinades a escoles i conservatoris de grau professional, cursos d'audició per a tot tipus de públic, i conferències especialitzades. Ha participat amb un concert-conferència en el Simposi Internacional "El Judici final: So. Imatge. Litúrgia. Escena" organitzat per la UAB i la UdG, a les Jornades interdisciplinàries *En el temps del gòtic i Temps de trànsit: de l'Edat Mitjana al Renaixement* de la UAB i al *XVIII Congrés de literatura medieval organitzat* per l'IRCVM. Ha realitzat nombrosos concerts a Catalunya i a la resta de l'Estat, com al festival FEMAP, Festival Terra de Trobadors (Castelló d'Empúries), Festival EnClaves (Aragó), Sajazarra (La Rioja), entre molts d'altres.

Actualment el grup està treballant en l'edició del seu primer treball discogràfic dedicat al Manuscrit M971 de la Biblioteca de Catalunya, el manuscrit que conté la Missa de Barcelona.

www.festivalpasqua.cat

